

In Teachers We Trust: The Finnish Way to World-Class Schools

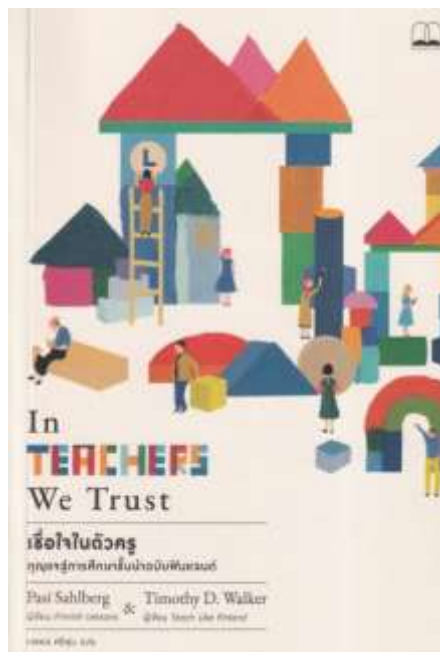
“เชื่อใจในตัวครู: คุุณแจสู่การศึกษาชั้นนำฉบับฟินแลนด์”

Suphachai Tawichai

Faculty of Arts, Silpakorn University, Thailand

Reviewer

e-mail: t_suphachai@hotmail.com

ซอห์ลเบิร์ก, ปาสี และวอล์กเกอร์, ทีโมธี. ดี. (2564).

เชื่อใจในตัวครู: คุุณแจสู่การศึกษาชั้นนำฉบับฟินแลนด์. แปลจาก

In Teachers We Trust: The Finnish Way to World-Class Schools.

โดย ทศพล ศรีพุ่ม. กรุงเทพฯ: bookscape.

Sahlberg, P. & Walker, T. D. (2021). *Chueachai Nai Tua Khru: Kunchae Su Kansueksa Channam Chabap Finland*.

Translated from **In Teachers We Trust: The Finnish Way to World-class Schools.**

by Tossaphon Sripum. Bangkok: bookscape.

หากเราเชื่อใจครูให้ดูแลลูกหลานของเรา ทำไมเราถึงไม่เชื่อใจให้พวกเขาวางแผนการสอนเอง” ข้อความดังกล่าวปรากฏในหนังสือเรื่อง “เชื่อใจในตัวครู: คุุณแจสู่การศึกษาชั้นนำฉบับฟินแลนด์” ผลงานการแปลของ ดร.ทศพล ศรีพุ่ม อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ผู้มีความสนใจงานแปลหลากหลายด้านทั้งวรรณคดี คติชนวิทยา วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และความคิดความเชื่อ จึงได้สัมผัสงานเขียนที่หลากหลายทั้งวรรณกรรมและงานวิชาการ ผลงานล่าสุดคือการแปลหนังสือเกี่ยวกับระบบการศึกษาของประเทศฟินแลนด์ดินแดนที่ได้ชื่อว่าเป็นระบบการศึกษาที่ดีที่สุดในโลก หนังสือเล่มนี้ผู้แปลแปลจากหนังสือภาษาอังกฤษเรื่อง “In Teachers We Trust: The Finnish Way to World-Class Schools” ของปาสี ซอห์ลเบิร์ก (Pasi Sahlberg) และทีโมธี ดี. วอล์กเกอร์ (Timothy D. Walker) นักเขียนสองท่านนี้นับว่าเป็นผู้ที่มีชื่อเสียงด้านการศึกษาในยุคนี้

ประวัติโดยย่อของผู้เขียน “ปาลิ ซอลท์เบิร์ก” เป็นศาสตราจารย์ด้านนโยบายการศึกษาของมหาวิทยาลัยนิวเซาท์เวลส์ ซิดนีย์ มีประสบการณ์เกี่ยวกับด้านการศึกษามายาวนาน โดยทั่วไปปาลิจะเป็นที่รู้จักในนามครูโรงเรียน อาจารย์ฝึกหัดครู รวมไปถึงผู้กำหนดนโยบายด้านการศึกษาของประเทศฟินแลนด์ นอกจากนี้ ปาลิยังเป็นศาสตราจารย์อาคันตุกะของมหาวิทยาลัยฮาวาร์ดอีกด้วย ปาลิได้รับรางวัลและเป็นที่ยอมรับในวงกว้าง เช่น รางวัลรอร์ไรมเอร์ ปี 2013 และรางวัลเลโก ปี 2016 ปัจจุบันปาลิได้อาศัยอยู่ในเมืองซิดนีย์กับครอบครัว ในขณะที่ “ทิโมธี ดี. วอลท์เกอร์” เป็นครูชาวอเมริกันที่อาศัยอยู่ในเมืองเอสโป ประเทศฟินแลนด์กับภรรยาชาวฟินแลนด์และลูกอีกสามคน ทิโมธีมักได้รับเชิญให้บรรยายเกี่ยวกับการเล่น ความเชื่อใจ และความสนุกสนานในระบบการศึกษา รวมไปถึงมีบล็อกทางการศึกษาเป็นของตนเองชื่อว่า teachlands.com นักเขียนสองท่านได้โคจรมาพบกันเนื่องด้วยทั้งสองต่างมีความเชื่อใจในระบบการศึกษาของฟินแลนด์เหมือนกัน และเป็นจุดกำเนิดที่ทำให้เกิดหนังสือเล่มนี้ขึ้นมา

ความน่าสนใจและความโดดเด่นของหนังสือเล่มนี้คือเนื้อหาที่ปรากฏในตัวเล่ม ผู้เขียนถ่ายทอดประสบการณ์ต่าง ๆ ในลักษณะคล้ายกับสารคดีเชิงวิชาการ โดยนำประสบการณ์ต่าง ๆ ของตนเองที่พบเห็นมาถ่ายทอด รวมไปถึงตั้งคำถามต่าง ๆ เกี่ยวกับการศึกษาในประเทศฟินแลนด์ไว้อย่างน่าสนใจ

เนื้อหาของหนังสือแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ส่วนแรกปรากฏในบทที่ 1-3 ว่าด้วยการพัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับความเชื่อใจแบบองค์รวม แนวทางการศึกษาแบบฟินแลนด์ และวิวัฒนาการความเชื่อใจต่อครูชาวฟินแลนด์ ผู้เขียนตั้งใจให้ผู้อ่านได้เห็นประวัติความเป็นมาและกำเนิดของหนังสือเล่มนี้ผ่านประสบการณ์และเรื่องเล่าของผู้เขียน และได้ยกตัวอย่างการทำงานที่ปราศจากความเชื่อใจในสถานที่ทำงานเดิมของผู้เขียนในสหรัฐอเมริกา กับการทำงานในโรงเรียนฟินแลนด์ที่มีความเชื่อใจเป็นฐานคิดสำคัญ ผู้เขียนได้ชี้ให้ผู้อ่านเกิดความตระหนักรู้ว่าการทำงานด้านการศึกษา ความเชื่อใจเป็นสิ่งสำคัญที่สุด โดยเป็นการถ่ายทอดผ่านมุมมองของครูชาวอเมริกันได้อย่างน่าสนใจ เมื่อผู้อ่านเปิดอ่านในบทแรกผู้เขียนจะพาผู้อ่านตื่นตาตื่นใจไปกับองค์รวมของวัฒนธรรมแห่งความเชื่อใจต่อครูชาวฟินแลนด์ นอกจากนี้ทุกบทยังมีการตั้งคำถามชวนขบคิดและเปิดประเด็นการสนทนาในวงกว้างได้เป็นอย่างดี ดังตัวอย่างคำถามท้ายบทที่ 3 หัวข้อ “วิวัฒนาการของความเชื่อใจ” ที่ว่า

ประเด็นสนทนาและสะท้อนความคิด

1. ความเชื่อใจในตัวครูมักมองว่าเป็นกุญแจขับเคลื่อนศักยภาพด้านการศึกษาระดับสูงของโรงเรียนฟินแลนด์ คุณจะอธิบายเรื่องนี้ได้อย่างไร
2. เราใช้หลักสูตรสร้างความเชื่อใจในตัวครูหรือโรงเรียนได้หรือไม่
3. ผู้อำนวยโรงเรียนมีบทบาทสำคัญที่ส่งผลให้วัฒนธรรมของโรงเรียนตั้งอยู่บนความเชื่อมากหรือน้อย จากประสบการณ์ของคุณและจากการอ่านบทนี้ หนทางที่ดีที่สุดที่ผู้นำโรงเรียนจะสร้างความเชื่อใจในโรงเรียนของพวกเขาคืออะไร

จากคำถามข้างต้นจะเห็นได้ว่าผู้เขียนได้สรุปสาระสำคัญผ่านการตั้งคำถามไว้อย่างน่าสนใจ คำถามแรกเป็นการเล่นกับความเข้าใจของผู้อ่านว่า ผู้อ่านเข้าใจคำว่าความเชื่อใจในตัวครูมากน้อยเพียงใด ในขณะที่คำถามที่สองมุ่งประเด็นเรื่องหลักสูตรซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษา ว่าหลักสูตรสามารถสะท้อนความเชื่อใจในตัวครูหรือโรงเรียนได้หรือไม่ คำถามดังกล่าวนี้อาจดูเหมือนตอบง่ายเพียงแค่ว่าได้หรือไม่ได้ แต่แท้จริงแล้วผู้เขียนได้กระตุ้นให้ผู้อ่านขบคิดถึงกระบวนการของความเชื่อใจว่ามีได้เกิดเฉพาะจากตัวครูเท่านั้น แต่สิ่งที่สำคัญคือความเชื่อใจจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อหลักสูตรเอื้อให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อใจ และคำถามสุดท้ายเป็นคำถามที่เป็นกลไกที่จะขับเคลื่อนระบบการศึกษาให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้นนั่นคือ “ผู้บริหารโรงเรียน” ซึ่งเป็นการมองในเชิงนโยบายทางการศึกษา ด้วยการนำเสนอที่น่าสนใจและมีประเด็นสนทนาที่ลึกซึ้งชวนให้ผู้อ่านได้ขบคิด และสะท้อนถึงระบบการศึกษาของตนได้อย่างแยบคาย

ส่วนที่สองเป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับหลัก 7 ประการสำหรับสร้างวัฒนธรรมความเชื่อใจในโรงเรียน ปรากฏในบทที่ 4-10 ได้แก่ 1) ครูสอนให้คิด 2) บ่มเพาะคนรุ่นต่อไป 3) อีสระภายในกรอบ 4) สร้างผู้เรียนที่รับผิดชอบเป็น 5) เล่นเป็นทีม 6) แบ่งปันความเป็นผู้นำ 7) เชื่อใจกระบวนการ ผู้เขียนได้เรียงลำดับความสำคัญของการสร้างวัฒนธรรมความเชื่อใจในโรงเรียนผ่านหลักการที่ผู้เขียนได้จากการสังเกตขณะทำงานอยู่ในประเทศฟินแลนด์

ส่วนสุดท้ายประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ บทส่งท้ายและคำถาม ซึ่งเป็นการปิดท้ายเล่มได้อย่างน่าประทับใจ ดังข้อความที่ว่า “ในหนังสือเล่มนี้ พวกเราได้มอบตัวอย่างของการนำความเชื่อมาใช้ และตอนนี้เราอยากกระตุ้นให้คุณสำรวจเส้นทางของคุณเอง ถ้าให้ตีควรร่วมมือกับเพื่อนร่วมงานของคุณ เราหวังว่าคุณจะหาหนทางใหม่ ๆ ในการสร้างความเชื่อในงานได้...”

ประเด็นดังกล่าวนี้ หากมองในฐานะ “ครู” และ “กรรมการบริหารหลักสูตร” หนังสือเล่มนี้อาจช่วยตอบโจทย์เกี่ยวกับปัญหาทางการศึกษาในระดับโครงสร้างได้เป็นอย่างดี สมควรที่นักวิชาการทางการศึกษาทุกภาคส่วนควรได้อ่าน และกลับมาทบทวนว่าระบบการศึกษาของไทยตั้งอยู่ใน “ความเชื่อใจหรือไม่” “อะไรคือเหตุแห่งปัจจัยที่ทำให้การศึกษาไทยไปไม่ถึงหรือเข้าไม่ถึงความเชื่อใจนั้น” “หลักสูตรในปัจจุบันได้ตอบสนองความเชื่อใจมากน้อยเพียงใด” และ “หากท่านมีอำนาจในการกำหนดนโยบายทางการศึกษา ท่านจะขับเคลื่อนการศึกษาไปในทิศทางใด” อีกทั้ง “ระบบการประเมินในปัจจุบันสอดคล้องกับความเชื่อใจหรือไม่” คำถามเหล่านี้คงไม่สามารถที่จะตอบได้ จนกว่าจะได้อ่านหนังสือเล่มนี้ทุกหน้าอย่างเข้าใจถึงแก่นการนำเสนอของผู้เขียน

คุณค่าของหนังสือเล่มนี้มีหลายประการ **ด้านเนื้อหา**มีความสมบูรณ์ มีการนำตัวอย่างที่หลากหลายและน่าสนใจมาเสนอไว้อย่างเหมาะสม **ด้านสำนวนภาษา**ใช้ภาษาที่อ่านแล้วเข้าใจง่าย แม้ว่าคำบางคำเป็นสำนวนแปลที่ค่อนข้างอธิบายเป็นภาษาไทยได้ยาก ผู้แปลจึงได้ใช้กลวิธีทางภาษาที่เหมาะสมและหลากหลายให้เหมาะสมกับบริบท เช่น เลือกการใช้คำทับศัพท์แทนการแปล เลือกการบัญญัติศัพท์ใหม่ขึ้นมา และเลือกใช้วิธีการใช้ศัพท์ที่เข้าใจง่ายและมีความหมายที่สื่อความได้ง่ายและวงเล็บภาษาอังกฤษไว้ ในบางกรณีอาจใช้การอธิบายถ้อยคำที่เข้าใจยากด้วยการเขียนเชิงอรรถ สิ่งเหล่านี้ทำให้การอ่านไม่สะดุดและเพิ่มอรรถรสในการอ่านได้อย่างเพลิดเพลิน ส่วน**ด้านการนำเสนอ** มีการจัดวางเนื้อหาไว้อย่างเหมาะสม เริ่มจากการเกริ่นนำให้รู้เบื้องหลังของหนังสือว่ามีความเป็นมาอย่างไร เนื้อหา 7 ประการที่จะนำไปสู่การสร้างวัฒนธรรมความเชื่อใจในโรงเรียนเป็นอย่างไร และสุดท้ายเป็นการสรุปสาระสำคัญและประเด็นต่าง ๆ ชวนให้น่าติดตาม จากความดีเด่นของหนังสือเล่มนี้ จึงอาจกล่าวได้ว่าเป็นหนังสือแปลที่คนไทยทุกคนควรอ่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่ทำงานเกี่ยวกับระบบการศึกษา ครู อาจารย์ นักการศึกษา ผู้บริหารการศึกษาทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค อาจจะประยุกต์ความคิดดังกล่าวมาพิจารณาถึงทิศทางและแนวโน้มของการศึกษาไทยว่า “เหมาะสมหรือไม่” และ “การศึกษาไทยจะดำเนินต่อไปอย่างไร” และเชื่อว่าพลังของความเชื่อใจอาจนำไปสู่การขับเคลื่อนที่ทรงพลังด้วยการลงมือปฏิบัติ ดังข้อความหนึ่งที่ผู้เขียนได้เขียนทิ้งท้ายไว้ในหนังสือว่า “ความเชื่อใจไม่ได้เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน แต่เกิดขึ้นจากทั้งสองฝ่ายตั้งใจสร้างให้เกิด และความเชื่อใจนี้ต้องอาศัยการลงแรงซึ่งต้องอดทนพยายามและยังใช้เวลา การสร้างความเชื่อใจเริ่มได้จากโครงการเล็ก ๆ ที่ไม่เสี่ยงมากนัก เพื่อให้ทั้งสองฝ่ายได้สัมผัสความสำเร็จ จงทำสิ่งที่คุณคาดหวังจากคนอื่น จงเชื่อใจ แต่ก็หมั่นตรวจสอบ และจงมุ่งมั่นอยู่เสมอ”

จากที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ จะเห็นได้ว่าหนังสือแปลเรื่อง “**เชื่อใจในตัวครู: กุญแจสู่การศึกษาชั้นนำฉบับฟินแลนด์**” ผลงานการแปลของ ดร.ทศพล ศรีพุ่ม จะเป็นกุญแจสำคัญที่จะไขไปสู่ความสำเร็จของวิชาชีพครู และวิชาชีพอื่น ๆ จากปรัชญาที่เรียบง่ายแต่ทรงพลังซึ่งปรากฏในชื่อหนังสือนี้คือ “**เชื่อใจในตัวครู**” (In Teachers We Trust)

